

**MỪNG NGÀY SINH NHẬT
CỦA
ĐỨC GIÊSU KITÔ
25.12.**

CANTÁTE (HÃY CA NGỢI CHÚA)
TÀI LIỆU CHUYÊN ĐỀ THÁNH NHẠC CÓ TÍNH NỘI SAN
RA 13 MỖI THÁNG, TỪ SỐ 1:13.3.1993 ĐẾN NAY.
KÍNH TÔN MẸ MARIA VÀ THÁNH CẢ GIUSE LÀM
CHỦ
BAN BIÊN TẬP: CÁC NHẠC SĨ CÔNG GIÁO TOÀN QUỐC
VÀ CÁC NHẠC SĨ THUỘC NHÓM ANTONIO (HỌC TRÒ
CỦA LINH MỤC NHẠC SƯ ANTONIO TIẾN DŨNG)

Số 82 – 13.12.1999

PHẦN MỞ ĐẦU: MỘT ÍT THƠ

Thơ tùy hứng

NẾU...

nếu giàu sang, danh vọng, hạnh phúc..
không lấp đầy hố bạn tham... si,
hãy tìm yêu mến CHÚA đi!
thỏa tình mãn nguyện lấp đầy ước mơ.

**MỘNG CHINH NHÂN
1299**

Thơ thánh nhạc

THẬT TOÀN MỸ (canticum Isaiae)

Lạy CHÚA, ai trông cậy NGÀI
_____ sẽ không thất vọng u hoài.

nguyên văn: “Qui TE exspectant, DÓMINE, non confundentur”. Câu này được dùng để phổ nhạc làm câu Đối cho Đối ca dâng lễ (antiphona ad offertorium) 4 chúa nhật Mùa Vọng (sách Grad.p.56) với Thánh vịnh 24 (sách Thánh vịnh & thánh ca p.42)

PHẦN I: HỌC HỎI VĂN KIẾN

Thông điệp

MUSICAE SACRAE DISCIPLINA

(**Kỷ luật thánh nhạc**) *tiếp theo*

NHỮNG QUI LUẬT CỦA NGHỆ THUẬT THÁNH NÓI RIÊNG

(Bản dịch)

25. Còn nghệ sĩ nào có đức tin vững chắc và đời sống xứng với danh Kitô hữu, được thúc đẩy bởi lòng yêu mến THIÊN CHÚA và sử dụng theo lòng mộ đạo của mình, những năng khiếu do Đấng TẠO HÓA ban cho, thì sẽ cố gắng hết sức để biểu lộ và diễn tả thật khéo léo, thật thanh thoát và tài tình, nhờ những màu sắc, đường nét, âm thanh và sự hài hòa, những chân lý mình tuyên xưng, lòng sùng kính mình hâm mộ, khiến cho việc sử dụng ngành nghệ thuật cao quý này, trở nên cho bản thân như một hành vi tế tự và tôn giáo, và nghệ sĩ ấy sẽ được hỗ trợ mạnh mẽ và linh động cho đức tin và lòng sùng

kính của các tín hữu.

(Lời bàn dẫn)

Xin thử phân tích rạch ròi từng điểm xem, và ta cứ nói thẳng với nhau đi:

Ai trong số các nghệ sĩ tôn giáo tự nhận mình không có hay kém đức tin?- Đó là vì họ quên: phần lớn nghệ sĩ nói rất hay, nhưng bên trong những hành vi nghệ thuật đều nhiều ít nhắm sự thỏa đạt nguồn hứng và thăng hoa chính mình, còn THIÊN CHÚA chỉ là cái có.

Ai trong họ không cho mình có đời sống xứng với danh Kitô hữu? – Do người ta quên: danh Kitô hữu là danh của đời một con người biết sống, làm chứng và diễn tả

*ĐỨC KITÔ mọi nơi mọi lúc.
Khó đấy!*

Ai cũng nhận rằng mình được thúc đẩy bởi lòng yêu mến THIÊN CHÚA?- Do người ta không biết đấy thôi: người có lòng yêu mến THIÊN CHÚA thật sự thì toát ra trong hành vi, cử chỉ, lời nói... sự yêu mến ấy dữ dội lắm! bởi yêu mến THIÊN CHÚA là một ơn trọng đại do CHÚA ban và coi chừng cái bệnh “nói yêu mến bằng miệng” của rất đông người mà trong lòng thì hờ hững.

Ai trong các nghệ sĩ không nhận mình làm nghệ thuật do lòng mộ đạo, và vận dụng khả năng để diễn tả chân lý mình đã cảm nghiệm bằng

âm nhạc cách khéo léo tối đa và coi việc làm này như việc tế tự...?- Đúng vậy! nhưng thật đáng buồn khi người ta dùng nghệ thuật để tôn vinh chính mình, và khi say mê nghệ thuật, người ta coi nó là một thứ chân lý đến nỗi quên chân lý THIÊN CHÚA, tất cả đưa đến hậu kết là họ tế tự chính mình chứ chẳng phải tế tự THIÊN CHÚA.

Chẳng thiếu các nghệ sĩ vừa kể, nếu đi sâu vào giới này, đôi khi họ còn lạnh lùng với THIÊN CHÚA và với lý tưởng hơn các nhà chính trị nữa!

NK.

PHẦN II : HỎI ĐÁP

HỎI: *Thánh lễ gồm 2 phần phụng vụ Lời CHÚA và phụng vụ THÁNH THỂ đã rõ, nhưng tại sao những chỗ quy định hát thánh ca trong phần một nhiều hơn phần hai? Thiết tưởng phải bố trí đều mới cân.*

(Trần Văn Hoàng, Búng Lái thiêu, gp. Phú Cường)

ĐÁP: Phần phụng vụ Lời CHÚA từ Nhập lễ đến kinh Tiền tụng có những chỗ phải hát những bài thánh ca:

- Đối ca Nhập lễ (Ant. ad intr.)

- Kinh Xin CHÚA thương xót (Missa)
- Kinh Vinh danh (Missa)
- Đáp ca (Responsorium)
- Các bài thuộc bộ Gradualis như Ca tiếp liên (Sequentia) thánh vịnh hát một mạch (Tractus) Alleluia (Psalmus alleluiaticus)
- Kinh Tin kính (Missa)
- Cung kinh (các lời nguyện), cung sách (các bài đọc), cung thưa đáp (các câu xướng của chủ tế và đáp của giáo dân) (tonus).
- Đối ca Dâng lễ (Ant. ad off.)

Phần phụng vụ THÁNH THỂ từ kinh Tiền tụng đến câu công bố “Lễ xong..” có những chỗ phải hát những bài thánh ca:

- Kinh Tiền tụng (tonus)
- Cung kinh (các lời nguyện), cung sách (các bài đọc), cung thưa đáp (các câu xướng của chủ tế và đáp của giáo dân) (tonus).
- Kinh Thánh thánh (Missa)

- Kinh Lạy CHA (tonus)
- Kinh Lạy CHIÊN THIÊN CHÚA (Missa)
- Đối ca Hiệp lễ (Ant. ad comm.)

Tuy phần hai có vẻ hơi ít hơn, nhưng GH cho phép thỉnh thoảng ở nghi thức Hiệp lễ, ca đoàn được phép trình tấu những tác phẩm lớn thuộc loại Đa âm điệu (Motetum) Luân khúc (Canon) Các Bài ca chúc tụng (Hymnus) các Hợp xướng (Choral) hoặc cả những Tẩu khúc (Fuga), Giáo trường ca (Cantata) hay Giáo đường ca (Oratorio) là những tác phẩm có kích thước đồ sộ tăng thêm vẻ uy nghi cho phụng vụ.

Và thế là thánh ca của 2 phần tuy có đúng như bạn nói, nhưng không chênh lệch lắm.

Trong thư bạn có đề cập bài Tạ lễ hát sau lời công bố chấm dứt thánh lễ: “Lễ xong..”, chúng tôi xin phép đính chính thay cho bạn: đó không phải là thánh ca phụng vụ, mà là bài hát không bắt buộc, hát thêm vì

sốt sáng mà thôi, và có thể hát bằng hình thể nào cũng được.

Cuối cùng, cảm ơn bạn về những lời chúc tốt đẹp. Xin mượn câu trả lời ở đây làm thư phúc đáp. Kính chào.

HỎI: *Có người ví những lời nguyện chủ tế đọc hoặc hát ở kinh nguyện THÁNH THỂ là một kiểu hát Aria như trong Opera. So sánh như thế có đúng không ạ? (Lê Minh Châu, gp. Xuân lộc)*

ĐÁP: Đúng một phần và không đúng một phần.

Đúng, vì hình thức hát aria ở opera chính là hình thức hát solo của một vai diễn một mình kể lễ sự tình hay tự bạch, việc chủ tế ngâm vịnh những lời cầu nguyện trong kinh nguyện Thánh Thể từ kinh Tiền tụng cho đến lời nguyện kết lễ cũng như một kiểu tự bạch bằng cách hát solo.

Không đúng, vì lối hát aria giai điệu lên bổng xuống trầm, được thêm dệt hoa mỹ tối đa, còn chủ tế chỉ ngâm vịnh hay hát tụng, cách hát

này dựa trên 3 dấu trụ thường là *sol-lá-mi* nên không có sắc thái của một kiểu hát aria như trong opera.

Tuy nhiên cũng cảm ơn bạn, nhờ câu hỏi mà vấn đề được đề cập, cốt sáng rõ hơn.

HỎI *Tôi rất muốn sáng tác thánh ca, thế nhưng lấy “nguyên liệu” nào để làm lời ca, vì trong sách lễ, những ca nhập lễ, hiệp lễ v.v... lời văn quá ngắn, không thể dùng để sáng tác đủ một ca khúc, trong khi nghe bảo không được sáng tác lời ca. (Nguyễn thị M.K. gp. Vĩnh long)*

ĐÁP: In trong các sách lễ, chỉ là bản văn của những câu tam gọi là tiền xưng, tức những câu cho cộng đoàn hát hoặc đọc, đằng sau những câu ngắn ngủi đó là cả một Thánh vịnh do GH chọn lựa kỹ lưỡng in trong sách hát lễ chính thức: KYRIALE & GRADUALE SIMPLEX, không mấy ai có được quyền sách này (lý do nào giáo quyền không phổ biến rộng rãi thì chúng tôi không được

biết), và cũng do sách viết bằng tiếng Latin, ít người đọc được, nên chúng tôi dịch và chép ra cho giới nhạc sĩ thánh ca, được đăng dần dần từng kỳ trong CANTÁTE (xin xem ngay trong CANTÁTE bạn đang cầm trong tay đây, p. 12) để các nhạc sĩ tiện dùng đó mà sáng tác. Quả thực Thánh vịnh là nền tảng của thánh ca, nên thánh ca phải được sáng tác trên bản văn 150 Thánh vịnh và các bài ca của ĐỨC MẸ và các Giáo phụ cũng như những bản văn của GH, tuyệt đối không dùng lời ca do mình sáng tác, lý do là: dùng chuẩn mực nào để phân định được lời ca của ông Y bà X là hay, là thánh thiện, là xứng đáng trước ngài THIÊN CHÚA, và hội đủ mọi yếu tố để đại diện cho những ước nguyện của toàn thể cộng đoàn dâng lên THIÊN CHÚA?

Nói đến đây hẳn bạn nghĩ: Thánh vịnh khó dùng để dệt nhạc cho hay, vì nghe khô khan, quá quen tai sinh nhàm chán v.v... Không phải

vậy, theo kinh nghiệm, nếu bạn bắt tay vào với Thánh vịnh, sẽ thấy say mê và đầy thách đố, cũng như luôn gợi những cảm hứng mới mẻ luôn. Cũng nên nhớ lại điều này nếu bạn đã biết rồi, hình thể ca khúc không đủ sức chứa Thánh vịnh, nên làm cho nhiều người nản và nghĩ lầm. Muốn không nản với Thánh vịnh, bạn phải sử dụng những hình thể như Đối ca (antiphona), Đáp ca (responsorium), Ca tiếp liên (sequentia), Tung hô Tin Mừng (Alleluiaticus), Bài ca chúc tụng (hymnus) v.v... vì những hình thể này có từ xa xưa hoặc đã được GH thiết lập đặc biệt dành cho Thánh vịnh. Theo đúng các hình thể ấy, bạn sẽ thấy dễ dàng và hứng thú với Thánh vịnh, cũng như phải dùng hình thể Bộ Lễ (missa) để sáng tác bản văn 5 kinh Xin CHÚA thương xót, Vinh danh, Tin kính, Thánh thánh, Lạy CHIÊN THIÊN CHÚA chứ không thể dùng hình thể ca khúc hay gì khác vậy. Còn hình thể là gì, xin bạn cứ

nhớ thơ có (hình) thể “lục bát”, “tứ tuyệt”, “thất ngôn bát cú”...

DIỆU TRÚC

PHẦN III: GẶP GỠ

GÓP Ý VỀ MỘT CÂU “HỎI ĐÁP”

O phần “HỎI ĐÁP” trong CANTÁTE số 80 ngày 13.10.1999, Hà Loan và các bạn trong ca đoàn Thánh Mẫu, gp. Xuân lộc có thắc mắc là “sao giáo quyền không quy định... hôm nay Ca Nhập lễ hát gì..., ngày mai hát gì, hát ra sao...”. Người trả lời là Diệu Trúc tỏ ý mong cho Việt Nam cũng làm được như tại Âu Mỹ, “các nhà thờ trong địa bàn giáo phận, hát giống nhau những bài hát đã được các nhà chuyên môn... chọn lựa kỹ về mọi mặt”. Nhưng Diệu Trúc lại nói thêm: Có người cho rằng: “Hát như vậy rập khuôn, không khởi sắc và buồn tẻ!...”

Diệu Trúc đã không trả lời câu phê bình trên, có lẽ vì khuôn khổ hạn hẹp của tờ báo chẳng? Tuy nhiên, thiết tưởng cũng nên tìm hiểu đôi nét về chuyện thánh ca của người nước ngoài để ta rút kinh nghiệm hoặc ít ra cũng giải đáp được phần nào thắc mắc trên đây: “Hát như vậy rập khuôn...”

Thoạt nghe nói hát “rập khuôn”, ta tự nhiên thấy không thích, vì ta nghĩ ngay đến sự bất chước: người ta hát sao, mình hát vậy, không cần gì phải cố gắng tìm tòi thêm, nghĩa là không cần gì đến sáng tạo nữa. Nhưng có đúng là Âu Mỹ, trong cùng một thánh lễ, tất cả các nhà thờ đều hát cùng một bài như nhau không?

Không biết các nước khác thế nào, riêng ở Hoa kỳ thì không có chuyện đó, vì người ta có nhiều bài khác nhau để

chọn cho mỗi thánh lễ. Các tuyển tập thánh ca thông dụng tại Hoa kỳ có thể sắp vào 3 loại chính sau đây:

Loại 1: Sách gồm một phần là các Bài Đọc của một số ngày chúa nhật và lễ trọng, một phần là thánh ca, như cuốn Today's Missal, mỗi năm ra 4 cuốn theo mùa phụng vụ.

Loại 2: Tuyển tập thánh ca và các Bài Đọc của tất cả các chúa nhật và lễ trọng dùng cho các năm A, B, C, như cuốn RitualSong.

Loại 3: Tuyển tập thánh ca thuần túy, gồm toàn những bài hát, như cuốn Today's Missal-Music Issue (gọi tắt là Music Issue).

Những cuốn sách đó có thể dùng trong tất cả các nhà thờ tại nước Mỹ, nhưng dùng cuốn nào thì tùy mỗi nhà thờ. Tại quận Cam (Orange Country, California) chẳng hạn, nhà thờ Thánh Linh (Holy Spirit) dùng cuốn Today's Missal, nhà thờ thánh Columban¹ dùng cả 2 cuốn Today's Missal và Music Issue; còn nhà thờ thánh Barbara² thì lại dùng cuốn Music Issue và cuốn RitualSong. Mỗi cuốn có rất nhiều bài hát, như cuốn Today's Missal chẳng hạn, có 6, 7 chục bài; cuốn Music Issue có khoảng 700 bài; cuốn RitualSong có gần 1000 bài.

Vì có nhiều bài hát như vậy nên cũng dễ chọn, ví dụ khi cần hát Thánh vịnh 34 chẳng hạn³ người ta có thể chọn trong hơn mười bài phổ nhạc khác nhau, nên ít khi có 2 nhà thờ cùng hát một bài giống nhau trong cùng một ngày lễ. Hay nói cách khác, rất hiếm xảy ra chuyện hát rập khuôn. Mà giả như có hát “rập khuôn” chẳng nữa cũng không hẳn đã là xấu, là không khởi sắc. Vả lại thường mỗi người mỗi ngày (chúa

¹ Nhà thờ này khá đẹp và có nhiều tiện nghi, mùa hè vừa qua, trong khi thăm Hoa kỳ, Đức Tổng giám mục J.B Phạm minh Mẫn cũng đã đến cử hành thánh lễ tại đây. Một đài ĐỨC MẸ Lavang ngay bên hông nhà thờ cũng sắp được khánh thành.

² Nhà thờ thánh Barbara nằm ngay trong vùng gọi là Tiểu Sài Gòn (Little Saigon). Một tượng đài Các Thánh Tử Đạo Việt Nam vừa mới được thiết lập trong ngôi nhà thờ Mỹ này, ở một phòng nhỏ phía cuối nhà thờ.

Giáo xứ thánh Barba và giáo xứ thánh Columban nói trên, có lẽ là 2 giáo xứ có số giáo dân Việt Nam đông nhất quận Cam.

³ Tv. này, ở Mỹ gọi là Tv. 34, (một số nhạc sĩ còn đặt tên là Taste and see) nhưng ở VN, cuốn “Thánh vịnh & thánh ca gọi là Tv. 33 (34), nhạc sĩ Ngọc Kôn khi soạn nhạc cho Tv. này, ghi là Tv. 33 và đặt tên là “Hãy nếm thử” (đăng trên CANTÁTE số 49, ngày 13.03.1997).

nhật hay lễ trọng) chỉ đi một lễ nên chỉ hát mỗi bài một lần, chứ có mấy ai mỗi ngày đi hai, ba lễ ở hai ba nhà thờ khác nhau đâu? Đàng khác, nếu bài hay thì cho dù hát hoặc nghe hát nhiều lần cũng vẫn thấy hay như thường.

Như thế, cái nguyên nhân chính của sự “không khởi sắc và buồn tẻ” nằm ở trong chính bài hát và cả do nơi người hát nữa, hơn là do việc hát giống nhau. và chúng ta cũng nên coi chừng là mỗi khi nói “khởi sắc” thì người ta lại hay nghĩ đến sự vui vẻ, sôi động, kèn trống rộn ràng, là những đặc tính thiên về cảm xúc, thường có trong những bài hát ngoài nhà thờ, ngoài phụng vụ, nhưng không phải là tính chất chủ yếu của thánh ca trong thánh lễ, (ta còn gọi là Phụng ca), những bài ca dùng để cầu nguyện.

Vậy, khi tìm bài hát cho thánh lễ, ta không cần phải sợ chuyện “rập khuôn, không khởi sắc”, nhưng cần xét xem bài đó có đúng thánh ca không? Nghĩa là bài đó, từ mục đích sáng tác, cho đến nội dung của nó có “làm vinh danh Thiên Chúa và thánh hóa các giáo hữu”⁴ không? Nói một cách cụ thể: nhạc và lời của bài Phụng ca phải có “tính thánh thiện và nghệ thuật”⁵. Nhất là lời ca: “phải thích hợp với giáo lý Công giáo và tốt hơn cả là rút ra từ Kinh Thánh và các nguồn mạch phụng vụ”⁶. Tất một lời là thánh ca phải theo đúng những quy định trong các văn kiện mà Giáo Hội đã ban hành. Về điểm này thì ta có thể an tâm khi dùng những cuốn thánh ca trên đây. Trong đó ta không tìm thấy những bài như Jingle Bell, hoặc bài Chú bé đánh trống... và ta cũng không gặp cha Duval, sơ Sourire, hay thi hào R. Tagore... ta có thể tìm thấy bài Silent Night, nhưng người hát và người đàn không hề tạo nên cái âm hưởng của nhạc khiêu vũ như ta có thể đã hơn một lần nhận thấy khi nghe “Đêm thánh vô cùng” trong một hai nhà thờ Việt Nam, nơi mà có khi còn sử dụng

⁴ *Hiển chế về Phụng vụ thánh, chương VI, số 112.*

⁵ *Huấn thị về “Âm nhạc trong phụng vụ”, số 4a.*

⁶ *Hiển chế về Phụng vụ thánh, chương VI, số 121.*

phần đệm tự động điệu Valse trong Organ điện tử nữa; dường như người ta không cần biết là mình đang cầu nguyện trong nhà thờ với bài thánh ca nhịp hai kép, trang nghiêm, chứ không phải là đang chơi đàn cho thiên hạ nhảy nhịp ba lá lướt trong vũ trường.

Đó là vài nhận xét sơ lược về một số sách thánh ca tại Hoa kỳ. Còn ở Việt nam thì sao?

Ta thử lật xem qua mấy cuốn có thể tìm thấy ở miền Nam hôm nay:

- ❖ Tuyển tập Thánh ca 2: 135 bài.
- ❖ Bộ sưu tập bài hát về Các Thánh Tử Đạo Việt Nam: 152 bài.
- ❖ Bộ sưu tập về Thập giá và Tình thương Cứu độ: 147 bài.
- ❖ Bộ về Chúa, Đức Mẹ, và mấy chủ đề khác: 200 bài.
- ❖ Tuyển tập mùa Chay và Phục sinh: 404 bài.
- ❖ Tuyển tập mùa Vọng và Giáng sinh: 232 bài.
- ❖ Thường niên năm A: 281 bài; năm B: 264 bài; năm C: 291 bài.
- ❖ Phụng ca Quanh năm: 253 bài.
- ❖ Hương Nguyện cầu: gần 200 bài.
- ❖ Thánh ca tuyệt vời 234 bài.

Lại còn Tuyển tập Thánh ca 1 và những cuốn khác nữa. Nhưng chỉ bấy nhiêu cuốn thôi cũng đã có tới gần 3000 bài rồi. Chắc chắn là có nhiều bài trùng nhau, vậy ta cứ trừ quá đi gần 2 phần 3 thì cũng vẫn còn cả ngàn bài.

1000 bài để chọn lấy 4, 5 bài cho một thánh lễ, mà vẫn phải đắn đo, cân nhắc, có khi còn lưỡng lự, phân vân... như các bạn trong ca đoàn nói trên! Có phải là khó tính quá không? Chẳng lẽ cái thiếu lại nằm sẵn ngay trong cái thừa hay sao? Nếu không phải thế thì tại sao? - Ta có thể trả lời không sợ sai lầm: “vì những bài gọi là thánh ca thì nhiều, nhưng những bài đích thực là thánh ca thì ít, và những bài có giá trị cao lại càng ít hơn nữa”. Nói như vậy không phải là quá bi quan đâu.

Theo bản tin VietCatholic (7.9.99) vào ngày 19.8, tại giáo xứ Tân đình, ban Thánh nhạc thuộc Ủy ban Giám mục về Phụng vụ đã tổ chức cuộc hội thảo về thánh nhạc lần thứ 12 kể từ năm 1996, và là cuộc hội thảo lần thứ hai trong năm nay. Hôm đó, Đức cha Phaolô Nguyễn văn Hòa, chủ tịch ban Thánh nhạc đã phát biểu như sau: “Những năm gần đây gần như việc sáng tác các bài hát dùng trong thánh lễ và các buổi cử hành phụng vụ khác đã không đúng với những quy định chính thức của Giáo Hội”.

Thì ra Hà Loan và các bạn trong ca đoàn Thánh Mẫu (Xuân lộc) không hề khó tính tí nào mà chỉ vì có nhiều bài trong các sách thánh ca “dường như.. không đúng với những quy định chính thức của Giáo Hội” nên cứ phân vân, không biết hôm nay Ca Nhập lễ hát gì.. ngày mai hát gì..? “dường như” có nghĩa là không chắc 100%. Thế mới khó quyết định.

Đôi khi đã tìm được những bài đúng tiêu chuẩn nhưng lại không thích hợp với cộng đoàn, như Đức cha Hòa đã nhận xét: “... quá nhiều bài thánh ca phù hợp cho ca đoàn trình diễn hơn là cho cộng đoàn quy tụ để tôn vinh Chúa”. (Tin VietCatholic).

Nơi thánh ca Việt Nam, ta lại còn phải để ý đến dấu giọng nữa. Bởi vậy, những bài có những chữ mà dấu giọng không phù hợp với nốt nhạc thì cũng khiến ta phải phân vân, không biết có nên hát không.

Người tạo ra những khó khăn đó, trước tiên là chính tác giả, rồi đến người làm tuyển tập, người in và phổ biến, mặc dù có nói rõ là “Bộ sưu tầm”, hàm ý rằng: tôi chỉ mới lượm lặt và gom lại thôi đấy, chưa tuyển lựa kỹ càng, nên có dùng được hay không, tôi chưa biết! Bên cạnh những người này, những ai có liên quan đến thánh nhạc như cha sở, ca đoàn v.v.. cũng phải chịu trách nhiệm nữa. Ngay cả giáo dân cũng vậy. Tôi thấy nhà thờ hát không đúng mà vẫn im lặng, không chịu góp ý với cha sở hay ca đoàn, tức là tôi thiếu sót bốn phần. Tôi vỗ tay vào lúc cuối lễ để tán thưởng ca đoàn vừa hát một bài rất

vui nhộn, đàn trống xập xình, náo nhiệt không kém gì ở phòng trà, thì tôi cũng đáng trách hơn nữa vì tôi đã góp phần vào việc tục hóa thánh ca. Nghĩa là tất cả mọi người đều phải quan tâm đến thánh ca, thánh nhạc, chỉ khác nhau ở mức độ nhiều, ít hoặc trực tiếp hay gián tiếp mà thôi.

Cho nên, cũng theo VietCatholic, trong buổi hội thảo ngày 19.8.99, cha Kim Long, phó chủ tịch ban Thánh nhạc mới phát biểu: “Vì các cha xứ sẽ quyết định bài nào được hát trong phụng vụ, nên các ngài cần được huấn luyện về thánh nhạc”. Cha Minh Kông, giáo phận Kontum nói: “Tiểu ban Thánh nhạc nên đưa ra các hướng dẫn rõ ràng và các ca đoàn giáo xứ phải biết chọn lựa hơn khi sử dụng các bài thánh ca phụng vụ”. Chị Lê thị Tuyết, ca trưởng thuộc giáo phận Nha trang, nói: “Tôi muốn các cuộc hội thảo như thế này được tổ chức ở cấp giáo xứ, vì các đại biểu trong cuộc hội thảo này chỉ đại diện cho cấp giáo phận”.

Còn cha Đỗ Xuân Quế, sau khi đi dự buổi hội thảo về, đã viết trên Hát Lên Mừng Chúa như sau: “Bao lâu các đức cha trong giáo phận, các cha sở trong họ đạo không nói năng giảng giải, không đôn đốc thì tình trạng hát xướng trong các nhà thờ vẫn cứ như thế này mãi, nghĩa là chẳng tôn vinh Thiên Chúa và thánh hóa các tâm hồn gì cả.”⁷

Bao lâu nữa thì tình trạng đó mới hết?

Chúng ta cũng khó trả lời. Nhưng trong tình hình thánh nhạc hiện nay, đang lúc chờ đợi một tập thánh ca được tuyển lựa kỹ càng về mọi mặt và được giáo quyền chấp nhận, xin các ca đoàn thử tìm đọc mỗi tháng:

1. Tài liệu thánh nhạc và phụng vụ HÁT LÊN MỪNG CHÚA (HLMC).
2. Tài liệu chuyên đề thánh nhạc CANTÁTE.

Hai tài liệu này sẽ cho ta biết nhiều điều liên quan đến thánh nhạc, như:

⁷ Lm. Đỗ Xuân Quế: *Đi dự hội thảo về thánh nhạc – HLMC số 44.*

- Những quy định và những hướng dẫn của Giáo Hội về thánh nhạc, nhờ đó ta biết được những bài hát nào đúng tiêu chuẩn, bài nào gần đúng, bài nào không;
- Một số bài có thể chọn để hát trong những chúa nhật và lễ trọng sắp tới;
- Những chủ đề của những chúa nhật và lễ trọng trong tháng;
- Một số bài hát mới;
- Nhạc lý tổng quát, sáng tác, hòa âm, đệm đàn (Cantate);
- Ý nghĩa các Bài Đọc của chúa nhật, lễ trọng trong tháng (HLMC);
- Tin tức về sinh hoạt thánh nhạc;
- Vân vân...

Ngoài ra, HLMC còn giúp ta học hỏi được nhiều điều về giáo lý và phụng vụ nữa.

Mong sao các nhạc sĩ khi sáng tác thánh nhạc xin tìm hiểu kỹ lưỡng và giữ đúng những quy định của Giáo Hội; xin đừng quên mục đích của phụng ca là phụng vụ thánh, giúp cho các giáo hữu có thể “cầu nguyện hai lần”⁸, chứ không phải là để giải trí hay buôn bán.

Đối với những vị có thẩm quyền, tôi xin được phép trình lên ý kiến của lm. Đỗ Xuân Quế sau đây:

“Vấn đề không phải là biết hát hay giỏi nhạc mà là ý thức về trách nhiệm của mình trong vấn đề giáo dục đức tin qua lời ca tiếng hát, để làm cho việc thờ phượng có chất lượng về đạo đức và có giá trị nghệ thuật”⁹.

Xin Chúa Thánh Thần soi sáng cho chúng ta, tất cả mọi người chúng ta.

KHÔNG THÀNH

(Hoa kỳ)

E-mail: thanhk@hotmail.com

⁸ “*Bis orat qui bene cantat*” (Thánh Augustino- ?)

⁹ *Coi chú thích số 7.*

PHẦN IV: SỬ TÂM - THAM KHẢO

UNIVERSA LAUS 1980

Phê bình số 47-49

Xin đính chính việc đánh lộn số: UL. đăng trong CANTÁTE 80 gồm số **47 a**, số **48 b**; (thay vì số 45 a; và b) đăng trong CANTÁTE 81 gồm số **49 c**, cả 3 số chưa có bài phê bình. Việc đánh lộn số làm quý độc giả khó theo dõi, chúng tôi xin chân thành cáo lỗi cùng quý vị. Xin quý vị miễn thứ. Xin cảm ơn.

BBT

Số 47 a chung chung nói đến việc ưu tiên làm mọi cách để cộng đoàn dễ dàng hát thánh ca phụng vụ và thưa đáp...

Số 48 b nói đến việc linh mục chủ tế ca hát thật cần thiết, ông phải hát làm đầu chứ không phải làm thính, hay coi đó là việc của ca đoàn. Đây là chuyện thường quá thành tự nhiên ở VN, từ chỗ linh mục hay giáo sĩ tu sĩ nói chung, thiếu hiểu biết về thánh nhạc phụng vụ và vai trò của thánh nhạc trong phụng vụ, cộng thêm sự thiếu hiểu biết về bản chất của thánh nhạc, khiến sinh ra một dây chuyền tệ hại lây lan cả đến ca đoàn và cộng đoàn.

Số 49 c nói đến ca đoàn như thành phần của cộng đoàn chứ không phải như một đoàn thể độc lập, và vì thế Công đồng Vat. II nêu rõ vai trò của ca đoàn là phục vụ cộng đoàn: *hát cùng* (hát đối đáp qua lại với cộng đoàn), *hát giúp* (để cộng đoàn hát cho vững), và *hát thay* (khi có những bài, những lúc cộng đoàn không kịp được chuẩn bị nên chưa thuộc thì ca đoàn hát thay trong một giai đoạn nào đó mà thôi). Thực trạng ở VN ngược lại hoàn toàn, ca đoàn như “cây đĩnh” của buổi lễ, và trình diễn một cách quá đáng... tất cả đều do không hề biết

gì về phụng vụ, thánh nhạc phụng vụ, với mục đích, bản chất, công dụng, không biết luôn mình là ai, ca đoàn từ đâu đến, để làm gì, và giới hạn của công việc mình... nhưng cái tệ nhất là chẳng được huấn luyện, học hành gì, ngay cả về âm nhạc phổ thông thôi chứ đừng nói thánh nhạc, họ mù nhạc 80% (?) thế mà vẫn “dẫn dắt” cộng đoàn về thánh nhạc. Thật là oái oăm! Tình trạng này đã đóng thánh băng thành núi đá, không gì lay chuyển nổi, và ai mà nói đến là người ấy bị coi là “người ở cõi trên”. Thật đáng trách ngay từ những người có trách nhiệm không tìm phương thế, kế hoạch để huấn luyện và đào tạo các ca đoàn, để đến ngày hôm nay mọi việc đã trở thành tường lũy bê tông cốt thép thì thật khó ai mà xoay trở khác đi.

Và nói như UL mỉa mai buồn bã đáng tiếc trong cuối số 49: ca đoàn là những người thật “đáng thương”: bởi nếu họ hát để trình diễn thì chẳng ai muốn họ bao giờ đâu mà trả tiền cát-xê, họ chẳng được một xu, vì xem ra họ hát có hay ho gì đâu mà đòi trả tiền, còn ngược lại nếu bảo hát thánh nhạc phụng vụ, hát cho phụng vụ, hát để phục vụ cộng đoàn, hát để nâng cao tâm hồn tín hữu v.v... thì họ hát trật lất, chẳng tới đâu mà phục vụ, mà nâng cao ai!!! Tóm lại, họ làm một việc mà xét khía cạnh nào cũng chẳng ra gì, uổng phí thời giờ, công sức mà còn làm hư hỏng cộng đoàn.

Tất cả những điều trên, ai đọc đến UL số 49 này tức khắc biết ngay nên đổ tất cả trách nhiệm này cho ai cả rồi! Vì trách nhiệm trước mặt CHÚA và Giáo hội, mong những ai đó đừng khéo léo lẩn tránh nữa!

CANTÁTE

PHẦN V: GIỚI THIỆU TÁC PHẨM

Tác phẩm sau đây của linh mục nhạc sĩ

PHẠM LIÊN HÙNG và linh mục nhạc sĩ
VƯƠNG DIỆU giáo phận Xuân lộc, đăng
trong tập NGỢI CA NĂM THÁNH 2000
do Ban Thánh nhạc giáo phận Xuân lộc
ấn hành. Xin trân trọng giới thiệu cùng
quý độc giả. Vì tác phẩm còn mới, nên
theo tiền lệ tự đặt ra, chúng tôi xin miễn
phân tích và phê bình.

HỞI CỦA ĐỀN

Phạm Liên Hùng

CHÚA KITÔ

SÁCH LỄ ĐƠN GIẢN

LỜI TÒA SOẠN: trong khi chờ đợi giới thẩm quyền, Cantáte xin cung cấp cho quý nhạc sĩ lần lượt các bản văn chính thức của GH, để sáng tác thánh ca phụng vụ.

MÙA PHỤC SINH CHÚA NHẬT THĂNG THIÊN

@ ĐỐI CA NHẬP LỄ: TV.67

Cđđ: Đối ca: Viri Galilaéi, quid aspícitis in caelum? Hic IESUS, qui assumptus est a vobis in caelum, sic véniet, allelúia. (Các người Galilê! sao mãi nhìn trời? Nay ĐỨC GIÊSU Đấng từ các bạn lên trời ra sao, cũng sẽ lại đến như vậy).

Cđ. X.1(2): THIÊN CHÚA đứng lên..
X.2(5): Hãy hát mừng THIÊN CHÚA ...
X.3(6): CHÚA nuôi dưỡng cô nhi..
X.4(8): Lạy THIÊN CHÚA..
X.5(9): Đất đã chuyển rung..
X.6(19): NGƯỜI đã lên cao..
X.7(20): Ngày lại ngày..
X.8(33): Hỡi vương quốc trần gian..

@ ALLELUIATICUS: TV. 46

Cadđ: X.1 (2) Vô tay đi nào..
Cđđ: Đáp: Allelúia, allelúia, allelúia..
X.2 (3) Vì ĐỨC CHÚA..
X.3 (4) Chính NGƯỜI bắt..
X.4 (5) NGƯỜI chọn lựa..
X.5 (6) THIÊN CHÚA ngự lên..
X.6 (7) Hãy đàn ca..

- X.7 (8) THIÊN CHÚA là vua...
X.8 (9) THIÊN CHÚA là vua...
X.9 (10) Kìa vương hầu...
X.10 (10b) Mọi thủ lãnh trần gian...

@ ĐỐI CA DÂNG LỄ: TV.46

- Cộđ. Đối ca: Iúbilate DEO in voce exultatiónis, allelúia
(Mừng THIÊN CHÚA, hãy cất tiếng hò reo).
Cđ. X.1(3): Vì ĐỨC CHÚA...
X.2(4): Chính NGƯỜI bắt muôn dân muôn nước...
X.3(5): NGƯỜI chọn lựa cho chúng tôi...
X.4(7): Hãy đàn ca...

ĐỐI CA HIỆP LỄ: TV. 109

- Cộđ: Đối ca: Sede a dextris meis, dixit DÓMINUS
DÓMINO meo, allelúia (ĐỨC THIÊN CHÚA phán
cùng CHÚA tôi rằng: CON hãy ngồi bên hữu CHA)
Cad: X.1(1b): Để rồi bao địch thù...
X.2(2b): Từ Sion...
X.3(3): ĐỨC CHÚA phán bảo rằng...
X.4(4): ĐỨC THIÊN CHÚA đã một lần thề ước...
X.5(5): Tâu CHÚA THƯỢNG...
X.6(7): Dọc đường CHÚA THƯỢNG tôi...

PHẦN VII: CHUYỆN VUI ÂM NHẠC

CÓ BẢN NHẠC NÀO HAY HƠN?

BEETHOVEN là một nhạc sĩ Beethoven như lời trong những nhạc sĩ được A.M. Gorky kể lại, Lenin đã V.I.Lenin yêu mến nhất. Có nói: “Tôi chưa biết một bản lần nghe những sonate của nhạc nào khác hay hơn bản

Apacionata, tôi có thể thưởng thức nó hằng ngày. Âm nhạc thật là tuyệt vời, ngoài sức tưởng tượng của con người. Tôi luôn luôn suy nghĩ với niềm tự hào có thể là ngây thơ rằng: con người có thể

làm được những điều kỳ diệu như thế đấy!”

Trích trong quyển CHUYỆN VUI ÂM NHẠC của HỒNG THAO

PHẦN VIII: CHƯƠNG TRÌNH NHẬP CUỘC

A. MÔN SÁNG TÁC CA KHÚC

Bài 12

45. Thường thấy nhất là những ca khúc có 2 đoạn (hay còn gọi là khúc): đoạn Điệp khúc một dòng nhạc 2, 3 hay 4 ý nhạc cho một bản văn, và đoạn Tiểu khúc (hay còn gọi là Phiên khúc) một dòng nhạc 2, 3, 4 ý nhạc cho nhiều bản văn. Thánh ca bình dân tôn giáo ưa chuộng lối này nhất vì chứa được nhiều nội dung, có quần chúng luân phiên hát với ca đoàn, có sự thay đổi nhiều màu sắc, và bố cục. Tuy nhiên cũng cần lưu ý vài nguyên tắc về tính chất của 2 đoạn (hay khúc) như sau:

TÍNH CHẤT ĐOẠN ĐIỆP KHÚC	TÍNH CHẤT ĐOẠN TIỂU KHÚC
--------------------------	--------------------------

<ol style="list-style-type: none">1. Ngắn.2. Ít nội dung.3. Nội dung ca ngợi, hoan hô, đả đảo, nhắc nhở, tuyên tín, hô hào, van xin, tạ ơn... không sâu sắc.4. Cho đám đông hát.5. Giai điệu và nhịp điệu đơn giản, dễ hát, dễ thuộc...6. Tầm cỡ hẹp và thấp, cho mọi tầng lớp đều có thể hát được sáng trưa chiều tối.7. Bản văn lời ca dễ đọc, dễ nhớ.	<ol style="list-style-type: none">1. Có thể ngắn, thường thì dài.2. Nội dung phong phú.3. Nội dung xúc tích, kể lể, diễn tả, suy tư, gợi ý, dẫn dắt, giáo hóa...4. Cho ca đoàn hay solist hát.5. Không cần phải giữ những điểm số 5 bên ĐK.6. Không cần phải giữ những điểm số 6 bên ĐK.7. Không cần phải giữ những điểm số 7 bên ĐK.
--	---

46. Còn có vô vàn những mô hình ý nhạc tùy vào óc sáng tạo phong phú của nghệ sĩ vì nghệ sĩ được tự do, muốn làm gì thì làm, nhưng phải chỉ đòi khi làm phải có ý đồ, tiêu chuẩn và lễ lối. Tuy nhiên có 2 điều đáng lưu ý:

- a. mô hình nào cũng đòi phải có nguyên tắc đồng nhất và dị biệt, thiếu một trong 2 nguyên tắc, mô hình sẽ tan vỡ.
- b. Mô hình đẹp nhất là **mô hình do bản văn quyết định**: nghĩa là bản văn phải được tôn tạo cho nổi bật, vì sáng tác ca khúc là *“bản văn được xướng lên thành cung điệu”*, như thế bản văn có quyền ưu tiên và nó đòi phải vừa được giữ cho còn nguyên chất, vừa phải được làm cho sáng rõ lên, thì mới nên sáng tác.

Bài tập số 12 môn Sáng tác ca khúc

Bạn hãy lấy bản văn nào đó có 2 đoạn, hãy phổ nhạc (đọc đi đọc lại từng câu nhiều lần rồi cho mỗi chữ một âm thanh phù hợp) theo một mô hình đã mô tả, hay tự bạn nghĩ ra sao cho vừa phù hợp với dấu giọng. Nên nhớ: không được đổi lời thơ. Làm xong ghi ra mô hình.

PHẦN IX: BIẾM HỌA

NHỮNG CHUYỆN... TỨC...&... CƯỜI!

PHẦN X: NGHIÊN CỨU

THÁNH NHẠC “ Luân thường ĐẠO LÝ “

Cái áo nô lệ tù nhân “đồ rê mi...” với những nấc thang vạch nhịp, và những cây số ô nhịp đều là những quy ước giúp nghệ sĩ nhạc sĩ diễn lộ đủ cả thất tình “hỉ, nộ, ai, ái, ố, dục, cụ” thành những tư tưởng, tâm tình cụ thể theo một chủ đề có giới hạn, trong bộ mặt nghệ thuật mang những âm điệu trầm bổng, nhịp điệu nhặt khoan nhịp nhàng... hấp dẫn mọi khán thính giả cả khi độc tấu lẫn hòa tấu.

Khả năng ca hát nơi trần nhân thật rất giới hạn và khắc nghiệt: chỉ lên lên xuống xuống trong khoảng “sòl – sol – sól” (G – g – gg); con bò chỉ biết cúi đầu gặm cỏ rồi vô tư nằm nhơi thoải mái, nên tiếng rống dù rền vang cùng khắp cánh đồng hoang thì cũng trầm trầm làm sao! trần nhân không thể tuột xuống tới; chim trời bay lượn trên không trung bao la, líu lo ca hát thanh thoai, cao vút hầu như tận trời xanh, trần nhân không một ai với tới. Cũng thật may mắn, nhờ khả năng tinh khôn mà trần nhân sáng tạo đủ thứ nhạc khí hầu bù đắp khả năng xướng hát giới hạn đó...: phần dạo nhạc khởi động hoặc phần vượt đuôi mỗi vế mỗi câu và từng bản nhạc được trỗi lên hoặc âm âm hoặc réo rất khi ca sĩ ngưng hát, được xem như ước vọng trần nhân mong chui tận vào lòng đất, và đồng thời cũng muốn lên tận đỉnh trời xanh bao la, hoặc để biểu dương mộng bành trướng, độc tôn chinh thắng, hoặc khám phá nguồn ngọn cho chính kiếp sống trần nhân mình tại hành tinh địa đàng sao quá ngắn ngủi này!

Cái kiếp sống trần nhân gồm hai thứ phân nửa, phân nửa này là “bán địa” hữu hình hữu hạn, lại chứa mang trong đó một thứ bản thể phân nửa kia “bán thiên” vô hình vô hạn. Như vậy, chẳng khác nào mình bị treo lơ lửng giữa trời và đất, chân thì đạp không hết đất, đầu thì đội không hết trời, nên cứ thế mà chao đảo mãi, hết ngược lên trời đến gục xuống đất, chỉ tội cho cái cổ, hết mỗi đến mệt mà không được ngơi nghỉ.

Các lãnh vực khoa học đời, cuộc sinh hoạt, những hoạt động, đều phát triển đủ tầm độ rộng sâu do chính thành quả tác chứng được xác minh nghiêm túc: càng thêm tuổi tác, càng phát huy khả năng tinh khôn trước mặt toàn thế giới (x.Lc. 2, 52); ví dụ về chinh phục bầu trời: đâu phải ngày một năm một mà mỗi lần phóng là phi thuyền không gian đạt mục tiêu như

ý. Thất bại càng chua cay càng thách đố khả năng tinh khôn không chỉ riêng mình lãnh đạo đơn độc, mà là cả một dây chuyền đội ngũ nhà bác học, khoa học, kỹ thuật gia, thiết kế gia, cùng với cả một hệ thống từ lao động chất xám cao cấp đến lao động chân tay chỉ biết “phán” đầu làm đó bảo gì làm nấy... Khi thời điểm quy định được đếm lui từng giây, bấm nút quyết định, một tiếng nổ đing tai, có thể chiếc phi thuyền tan xác tại chỗ (!), có thể thẳng hướng bay lên, và từ bấy giờ trở đi cho đến lúc nó trở về trái đất, không một giây phút nào “đất” ngưng nghỉ theo dõi xem “trời” có hoạt động đúng đủ như đã quy định hay không.

Đó là con đường đời, đường đất, từ “sòl lên sol” mà các nhà “Duy vật” (sic) đã vạch ra, rồi “bắt thang lên kiếm ông Trời”; thế mà họ đã đi đến tận cùng bờ cõi trái đất, vượt qua hết các tầng trời bao bọc quanh trái đất, khi đã phát giác được 09 tên phản vật chất, phản hydro, mang khí lực phá hoại toàn bộ vật thể hữu hình hữu hạn, tức là đạt đến tận lần mức phân ranh giữa hữu hình và vô hình, mức tận cùng khả năng tinh khôn giới hạn theo giống loại mình.

Phần khoảng đường còn lại: từ “...sol lên sòl”... tức là mức ăn thua mà mỗi mọi trần nhân – thuộc thời Cựu Ước – mong đạt tới mức thánh thiện nào đó lúc từ trần, thì các nhà “Duy tâm” chủ trương thay mặt thay lời chuyển lệnh từ trời xuống thế, cho cộng đồng phàm nhân, lại không đủ chứng từ cụ thể và sinh động bằng xương bằng thịt? Gioan Tông đồ đã nhận xét như vậy ở ngay chương đầu Phúc Âm mình (Ga. 1, 10-11).

Mỗi trần nhân đều sinh - từ giây phút đậu phôi – là “sòl-đất” như nhau, kể từ đôi bạn Adam-Evà đến lúc một phôi nào đó vừa đậu thì địa đàng này nổ banh xác! Nếu khác nhau là khác ở bối cảnh, ở cái vỏ chênh lệch, giàu nghèo hèn sang,

khỏe xinh hay khuyết tật... đều là chuyện nhỏ, không đáng đề cập phóng đại hoặc quan trọng hóa. Điều thiết yếu là tăng trưởng: tăng trưởng phần thiêng tâm linh để Thiên Thượng đánh giá hay tăng trưởng phần địa vật chất cho thiên hạ tung hô đề cao hay hạ bệ lẫn nhau (Ga. 5, 41-44).

Lốm đốm bão tố, lũ lụt khắp hành tinh địa đàng đang còn sờ sờ, cũng là chuyện nhỏ đối với vũ trụ đại nhất thể, đối với tỷ lệ sống chết trên 6 tỉ đơn vị đang tồn tại, nhưng lại là một bài học thâm sâu rộng lớn hơn tất cả dạng diện toàn cầu hóa thời hiện đại: một thiểu số đói khát tán gia bại sản thách đố đại đa số tồn tại bất phân mọi thứ dị biệt, ranh giới, tranh chấp, hơn thiệt, bại thắng, vinh nhục, dại khôn, lời lỗ, nghi thức, luật lệ, đạo đời, ý thức hệ... mà chỉ có còn hay không một thứ tình nghĩa đồng loại ở mức tối thiểu... “Anh em cứ quăng đại tôi xuống biển là êm chuyện!” (x. Giôna 1, 16).

Bản chất “tình nghĩa” Kitô hữu nơi từng cá thể Công giáo đang ở tâm độ nào theo chuẩn mực của ĐỨC KITÔ mà Phaolô đã xác nhận và tự ứng dụng sít sao vào đời mục tử: *Omnia omnibus*: xả kỷ vị tha: chí công vô tư (Rm 11, 36; 1Cr. 9, 22)?

Mọi hình thể nghi thức thuộc cả cầm kỳ thi họa, hầu như “luân thường vật lý”, tức là đang ô ạt rơi vào lãnh vực kinh tế thị trường đến độ Linh Khí tinh khôn cứ bị “buột trôi” trong từng ổ cá nhân chẳng?

THIÊN Ý

PHẦN XI: DIỄN ĐÀN PHÁT KIẾN

A.VÀI NÉT KHÁI QUÁT

THỜI HAY TÍNH KHÔNG-THỜI GIAN CỦA ÂM THANH (tiếp theo kỳ trước)

III. ỨNG DỤNG ÂM THỜI

Tùy vào lãnh vực hoạt động, mục đích, và khả năng cùng trình độ chuyên môn, mỗi người có cách ứng dụng âm thời riêng, ví dụ nhạc sĩ dùng âm thời để sáng tác những nhạc phẩm hợp ý Trời vừa lòng người, ca sĩ dùng âm thời để biết cách diễn tả hết những cái hay của nhạc phẩm mình sắp trình tấu, nhạc sĩ đệm đàn phụng vụ dùng âm thời để hoà âm, phối âm khéo léo cho bản đệm đàn tạo thêm rung động, ca trưởng hoặc nhạc trưởng sử dụng âm thời vào việc chỉ huy, để bộc lộ hết mọi vẻ vi diệu của tác phẩm sắp trình tấu v.v... mỗi ngành có cách ứng dụng riêng, ở đây nói chung một cách khái quát, cách ứng dụng âm thời vào thực tế theo 3 hướng:

1. Sử dụng vào giai điệu: người ta có thể lấy âm thời đọc ra tính chất, cung giọng, thể thức, màu sắc, mùi vị... của thang âm sắp dùng để sáng tác nên tác phẩm, hay để hiểu tính chất, cung giọng, thể thức, màu sắc, và mùi vị của thang âm mà tác phẩm đã có; cũng bằng ấy thứ, người ta có thể lấy âm thời để đọc ra, hay hiểu được

những quãng nhạc của tác phẩm (vì giai điệu hầu hết do thang âm và quãng nhạc tạo nên); xa hơn, âm thời điều động những cảm xúc tinh tế bằng cách thêm bớt bán cung (những nốt nhạc # hay b); và có thể lấy âm thời để điều khiển cả cách dùng các quy luật chuyển hành giai điệu như: luật *lặp lại*, luật *trái-trả*, luật *đối-đãi*, luật *tương phản*, luật *bổ sung*... (*khoa sáng tác coi là những kỹ xảo bí truyền khiến cho tác phẩm nắm chắc phần hay và duyên dáng*); chưa hết, người ta còn dùng âm thời để đánh lên hoặc đọc ra được cao trào, sự tương tác, bố cục, giải kết v.v... trong tác phẩm. Nói chung ứng dụng âm thời vào giai điệu là một khả năng vô cùng vô tận về mọi mặt không thể kể hết được.

2. Sử dụng vào hòa âm: từ âm thời, người ta nhận được những chỉ dẫn về hòa âm thuận hay nghịch, đậm hay nhạt, nhiều hay ít, nặng hay nhẹ, tân thời hay cổ điển, tự nhiên hay hoa mỹ, màu sắc thiên nhiên hay nhân tạo (tính thiên nhiên biểu lộ nhiều trong âm nhạc dân tộc: bình dị chân chất, nhân tạo biểu lộ nhiều trong âm nhạc Âu châu: ưa pha chế, thêm thắt... cụ thể là những bán cung nhân tạo gây những xúc động cực kỳ hoặc nhạy cảm đến giả tạo).
3. Sử dụng vào nhịp điệu: âm thời chỉ dẫn cách dùng nhịp nào, hay trình tấu ra sao, nhịp điệu phong phú hơn giai điệu, nên rất phức tạp và khó sử dụng, và đôi lúc nó cũng có nhiều quyết định tính chất hay dở của tác phẩm. Sử dụng nhịp tức là dùng nhịp mấy (2,3,4) loại nhịp (đơn hay kép) vì ý nghĩa và tác dụng của đơn hoặc kép thật là to lớn, nó phản ảnh 2 nguyên lý **“một là hai”** và **“một là ba”** của toàn bộ nền tảng Kinh Dịch); âm thời sẽ chỉ cho biết tạo hơi thở cho tác phẩm, sức sống và sinh hoạt của tác phẩm bằng nhịp điệu; âm thời chỉ cho cách sử dụng những chuỗi dấu bất thường (liên 3, liên 2... đảo phách,

ngịch phách...) đúng chỗ đúng lúc nên hay không nên...

Nói chung khi ứng dụng âm thời vào 3 nền tảng quan yếu của âm nhạc : giai điệu, hòa âm và nhịp điệu thì âm thời sẽ là tất cả âm nhạc trong từng thời điểm, hay gọi tắt là **thời nhạc**, chính là chủ xướng của khoa Nhạc lý Dịch: đưa chữ THỜI vào âm nhạc cốt âm nhạc có ý nghĩa cao hơn, hòa vào Thiên nhạc, hay dùng nó để chiêm nghiệm Trời Đất, hiểu Trời Đất và biết cả vạn hữu.

B. GIẢI THÍCH

Hiện tượng “rock-hóa, pop-hóa” thánh ca phụng vụ Việt Nam
bằng Dịch học

I. HIỆN TƯỢNG:

Nếu có lưu tâm chút ít đến nền thánh nhạc Việt Nam, người ta không khỏi giật mình lo ngại khi thấy giới sinh hoạt âm nhạc phụng vụ đưa phong cách nhạc rock, nhạc pop... nói chung đưa phong cách sáng tác, đôi lúc đưa cả cách trình tấu, hoà âm, đệm đàn, phối khí, lời ca, hơi thở của các loại nhạc thời trang ngoài đời (Rock'n roll, Jazz, Shake, Blues, Country, Dancing, Re...) vào thánh ca phụng vụ, giống như bắt chước, giống như bị xã hội ảnh hưởng, và giống như nhắm mắt chạy theo sợ bị lạc hậu rồi biện minh bằng câu nói quen thuộc “để lôi cuốn giới trẻ” “để thánh nhạc sinh động”, “để thánh lễ vui tươi”... , làm nên cả một hiện tượng lớn mà người viết xin tạm và thô thiển gọi bằng: “*rock-hóa và pop-hóa thánh ca phụng vụ*” (để chỉ tất cả những hiện tượng đời hóa, tục hóa, thời trang hóa âm nhạc phụng vụ cho giống với các trào lưu âm nhạc giải trí ngoài đời.

Có vài điểm cần để ý trước khi lạm bàn.

Một là: tóm đôi nét một vài loại nhạc trên: Nhạc Rock ra đời trong thập niên 60, tiết tấu mạnh mẽ, đại khái có 8 dấu

móc đơn trong một nhịp, nhấn mạnh ở phách 2 và 4, phong cách bất cần và đập đổ. Nhạc Pop (Pop hay Bepop) phổ biến trong thập niên 80, tiết tấu nhẹ nhàng giản đơn để bất thường dựa trên các dấu nhạc bình dị, xen vào những tiết tấu khó và phức tạp, như cách nhấn dấu, cách đảo phách (syncope) hay nghịch phách (contre-temps) từng chuỗi tạo ngập ngừng mà làm bộ đơn sơ trình hạnh, phong cách bình dân giản dị thô quê đến trần trụi (xin nhấn mạnh chữ *trần trụi*), có tính đại chúng đến độ từ nội dung đến từ ngữ và cách nói thật đến trắng trợn và sàm sỡ. Nhạc Rock'n roll là biến tướng của nhạc rock: sử dụng đàn Guitar điện, trống thì gõ liên hồi cú *rimshot*, phong cách ồn ào đình tai nhức óc. Nhạc Country dễ dãi đến ai cũng sáng tác và hát được, phong cách thì lãng mạn kiểu trời trăng mây nước mang tính phiêu lãng đồng ruộng sông hồ, nhất là giọng hát xen lẫn với đàn guitar thùng hay mandoline, banjo, hay sáo trúc hoặc đại loại những thứ đàn địch kèn trống dân gian thô mộc. Và vân vân... tùy thời đại, tùy xã hội, tùy địa phương, tùy không khí chính trị, kinh tế... của thế giới hay địa phương mà sản sinh ra những trào lưu âm nhạc phản ánh tâm lý con người sống trong đó mà bị nó đè nén hay tác động mạnh, trào lưu sau “phản đối” trào lưu trước (ví dụ có thể khập khiễng nhưng cốt để hình dung thì nhạc Rock đi chung với phong trào hippy, nhạc Country sóng đôi với phong trào phản chiến, nhạc Pop có bà con với phong trào tái vũ trang tinh thần...), và thường do giới trẻ khởi xướng, họ nhạy cảm đấy, nhưng cũng quá đà và cường điệu ngay đấy, họ cũng khéo tìm cách “nói” đấy, nhưng cũng vụng dại ngay trong cách “phát biểu” ngay đấy thôi! và tính lây lan giữa giới trẻ thì ai cũng biết: không chừng mực.

Hai là giới trẻ Việt Nam thiếu được hướng dẫn.

Ba là những “người lớn” ở Việt Nam không thấy ra hoặc thấy mà lơ đi hoặc lấp liếm khóa biến các hiện tượng âm

nhạc có tính trào lưu xã hội có thể chui vào nhà thờ.

Bốn là âm nhạc phụng vụ không thể có trào lưu được, mà phải chung nhất trong phương tiện, mục đích, bản chất và quy tắc. Vì âm nhạc trào lưu mau tàn lụi, và có nhiều góc cạnh đáng ngại cho tính thờ phượng.

Và nếu ở phạm vi một bài “phân tích và nhận định nhạc trẻ thế giới”, sẽ có rất nhiều điều đáng nói thêm nữa.

Để đi vào vấn đề chính yếu là cố gắng nghiệm giải hiện tượng trên, trước tiên đặt câu hỏi: *tại sao có hiện tượng rock-hóa, pop-hóa” thánh ca phụng vụ Việt Nam?* Kế đến thử lấy bộ Dịch tượng cho hiện tượng để giải đáp cho câu hỏi này:

☰ ☱	HỎA	☰ ☱	HỎA
☷ ☶	LŨ	☷ ☶	TẤN
☵ ☴	SƠN	☵ ☴	ĐỊA

II. GIẢI THÍCH:

- LŨ: có nghĩa *khách trọ, lũ thú, lang thang, trú ngụ, thứ yếu...*
- TẤN: có nghĩa *hiện diện, có mặt, hiện ra, đi đến...*

Với bộ Dịch tượng hàm chứa 2 nghĩa trên, cho phép ta:

a. Thử nêu giả thuyết thứ nhất: nếu hiện tượng “rock-hóa” rơi vào dịch tượng Lũ, nghĩa *khách trọ, lũ thú, lang thang, trú ngụ, thứ yếu...* tức là hiện tượng trên có tính thứ yếu, xen vào như kẻ ngoại lai ghé đến không ai mời, không ai muốn, còn có thể nói: tính rock, tính pop hay tính country, tính jazz, và những tính nhạc trào lưu du nhập vào âm nhạc phụng vụ tại VN chỉ có tính tạm bợ nhất thời, như kẻ lang thang bạ đâu ghé đó, như kẻ trú ngụ ít lâu, kẻ thứ yếu, khách trọ... thì ta lấy nghĩa Tấn làm lời giải đáp, có nghĩa: *hiện diện, có mặt, hiện ra, đi đến...* tức là do các trào lưu âm nhạc có thật, hiện diện

thật, đi đến xâm nhập và ảnh hưởng âm nhạc phụng vụ cách hiển nhiên không ai có thể phủ nhận; còn hiểu thêm, nếu vậy âm nhạc phụng vụ, một là do giới trẻ nắm giữ, giới trẻ dễ bị lôi cuốn, nên âm nhạc phụng vụ tại VN cũng bị lôi cuốn theo; hai là âm nhạc phụng vụ ở VN còn non yếu, không đủ sức kháng cự trước sự quyến rũ của các trào lưu âm nhạc đời trên thế giới, nên bị chúng xâm nhập và tác động.

b. Thử nêu thêm giả thuyết thứ hai: nếu hiện tượng “*rock-hóa*” ứng với dịch tượng Tấn, nghĩa *hiện diện, có mặt, hiện ra, đi đến...* tức hiện tượng này có thật, xảy ra thật, hiển hiện ra bên ngoài cho thấy như hôm nay ai cũng rõ qua lối hát thánh ca trong các nhà thờ: đệm điệu, dùng guitar điện inh ỏi hay guitar thùng xập xình, gõ trống những cú syncope, contre-temps, triolet, sextolet liên tục, chơi điệu slowrock, hay hát những bài thánh ca được sáng tác lối slowrock bằng những chùm triolet dấu móc đơn theo nhau liên tục thay cho những lối viết 6/8 nhuần nhã, những chùm triolet dấu đen theo nhau cho tiết tấu mang tính ngập ngừng đắm mê, gợi cảm, làm liên tưởng đến những cơn xâu xé tâm can, khổ đau ngang trái do những cuộc tình phức tạp đời nay, hay lối hát ồn ào vang động, những khúc trình tấu solo uốn éo lả lướt, những ngón đàn blues, những lối hòa âm rập công thức Blues nghe rất đau đớn dần vật trong nhà thờ làm giới trẻ liên tưởng đến những chuyện phim tình Love story, Romeo & Juliette, Titanic... cho đến hôm nay rồi mà không dứt, thì câu trả lời chính bằng dịch tượng Lữ, nghĩa *khách trọ, lữ thứ, lang thang, trú ngụ, thứ yếu...* tức do nền âm nhạc trong phụng vụ bị coi là thứ yếu, là không quan trọng, nên chẳng ai dành cho nó sự lưu tâm đúng mức, để canh chừng, phòng thủ, cài then cẩn mật tránh bị tục hóa; còn có nghĩa âm nhạc phụng vụ bị coi rẻ, chẳng ai lưu tâm học hỏi, nghèo kiến thức về nó nên tiện tay “vá chằng vá đụp”, vay mượn, khoác áo, giả danh...

Hai giả thuyết hao hao giống nhau, và lý lẽ không khác

nhau xa lắm, nhưng để trả lời đúng tầm của câu hỏi: *tại sao có hiện tượng “rock hóa, pop hóa” thánh ca phụng vụ Việt Nam* thì giả thuyết thứ hai có vẻ sát sao hơn: hiện tượng xảy ra thật sự cách hiển nhiên, là do ý thức hát thánh ca còn non yếu, quan niệm về hát thánh ca còn mập mờ, và kiến thức về thánh ca còn quá sơ sài, nên đã dễ dàng bị lôi cuốn, và dễ dàng bỏ đi lối hát truyền thống, chân chính, thánh thiện với những tính cách đại để như: hát chỉ với nhạc cụ thánh nhạc truyền thống duy nhất có từ bao đời là organ (hay harmonium), phong cách hát đại chúng luôn chia ra 2 bên đối đáp, tính chất êm ái, hài hòa, thanh cao và trầm tĩnh để nâng lòng lên cầu nguyện hay kết hợp hoặc chiêm niệm suy gẫm, bài thánh ca đúng bản chất âm nhạc phụng vụ (gồm lời thánh vịnh bảo đảm tính thánh thiện, cách sáng tác nghiêm ngặt tuân theo hình thể được quy định cho từng nghi thức bảo tính nghệ thuật).

III. DỰ ĐOÁN:

Tất cả những suy nghĩ trên khiến ai cũng có thể dự đoán một chiều duy nhất, nếu chưa cải tổ: ý thức tốt, quan niệm đúng và kiến thức đủ về thánh ca phụng vụ hay nói rộng hơn, về âm nhạc phụng vụ, thì thánh ca phụng vụ VN còn bị *rock hóa* mãi, chẳng những vậy, mà hệ thế giới có trào lưu âm nhạc gì, làn sóng thời trang của âm nhạc ra sao, thánh ca phụng vụ VN đều bị uốn mình theo, bị chiếm sân, bị lôi cuốn và đổi màu theo một cách tự nguyện và mau chóng nhất. Dự đoán này đáng buồn nhưng chưa chắc đã được nhiều người chú ý. Và chính vì vậy, càng có lý do tin vào dự đoán thêm nữa.

C. TÁC PHẨM MỚI

CHA SINH CON
(TV.2)

NGỌC KÔN

Hình thể ĐỐI CA NHẬP LỄ (antiphona ad introitum) lễ SINH NHẬT ĐỨC CHÚA GIÊSU (25.12). Sách Grad. p.64, nguyên văn: "DÓMINUS dixit ad me: "Filius meus es tu: ego hódie genui te", sách Tv & Tc p.8. Dịch tượng PHONG ĐỊA QUAN, âm thời Quan, ý nghĩa xem thấy. Đàn hoặc hát nên giản đơn tỏ rõ..

PHẦN XII: CHUYỆN NHỎ NÓI NHAU NGHE

CHUYỆN GIỜ TAN LỄ

PHẦN XIII: TIẾNG NÓI NGƯỜI ĐỆM ĐÀN (ORGANIST)

Lời Tòa soạn: Mời quý bạn xem qua Bản đệm đàn của các tác giả khác gửi về để tìm ra cho mình lối viết Bản đệm đàn thích hợp.

*Xin xem một Bản Đệm đàn của ns. **Đặng ngọc Ẩn** trong quyển THÁNH CA THÁNH NHẠC do tòa giám mục gp. Vĩnh long chủ trương, nhà xuất bản Tôn giáo vừa ấn hành 1999.*

PHẦN XIV: LỊCH THÁNH CA

Tháng 2.1.2000 (Năm B)

Lễ	Chủ đề	Thánh Kinh	Nội dung
6.2.2000 CN. V THƯỜNG NIÊN	Ca ngợi CHÚA nhân hậu và thương xót	NL: Tv.85,1-10 ĐC: Tv. 16,1-9 ALL: Tv. 94,1-6 DL: Tv. 12,1-4 HL: Tv. 146,1-10	Người nghèo cầu nguyện Xin cứu con khỏi ác nhân Mời gọi reo ca mừng CHÚA Lời van của kẻ lành tin CHÚA CHÚA toàn năng và nhân từ.
13.2.2000 CN. VI THƯỜNG NIÊN	CHÚA là Đường, là sự Thật và là sự Sống.	NL: Tv.121,1-9 ĐC: Tv. 51,1-9 ALL: Tv. 30,1-9 DL: Tv. 124,1-4 HL: Tv. 118,1-10	Thành thánh Giêrusalem Than phiền bạn bất trung Lời cầu tin tưởng của người đau khổ. CHÚA giữ gìn Dân Người Suy niệm luật CHÚA trong lòng.
20.2.2000 CN.VII THƯỜNG NIÊN	CHÚA là sự sáng trần gian.	NL: Tv. 17,1-10 ĐC: Tv. 42,1-8 ALL: Tv. 9,1-9 DL: Tv. 5,1-4 HL: Tv. 12,1-5	Tạ ơn CHÚA cứu độ. Quy hướng về đền thánh. Tạ ơn CHÚA. Xin trợ lực. Lời cầu của người lành
27.2.2000 CN.VIII THƯỜNG NIÊN	CHÚA là Chân lý trần gian.	NL: Tv. 103,1-6 ĐC: Tv. 67,1-10 ALL: Tv. 49,1-9 DL: Tv. 67,1-4 HL: Tv. 77,1-11	Ca ngợi Đấng Tạo Hóa CHÚA KITÔ khả hoàn. Lòng đạo đức thật. CHÚA KITÔ khả hoàn Nói với Dân NGƯỜI.

PHẦN XV: NHỮNG THẮC MẮC CHƯA ĐƯỢC GIẢI ĐÁP

Thắc mắc 94: Có được bao nhiêu người Công giáo VN biết Thánh nhạc là gì?

Thắc mắc 95: Có bao nhiêu nhạc sĩ VN biết nền tảng của Thánh nhạc là gì?

Thắc mắc 96: Tại sao Thánh nhạc VN lâu nay cứ dậm chân

tại chỗ?

PHẦN XVI: THUẬT NGỮ THÁNH NHẠC

(tiếp theo)

B

Barocco (Y) kỳ quái, lạ lùng.

Barrage (P) thanh sắt biến âm trong dương cầm, miếng sắt chặn thu ngắn cần đàn guitar khi trình diễn.

Barre (P) vạch nhịp, nét sổ ngang, nét gạch.

Barré (P) kỹ thuật bấm chặn phím đàn guitar.

Barré, e (note hay chiffre) (P) nhanh và phụ thuộc.

Barre de luth (P) ngựa đàn luth

_ **de mesure** (P) vạch nhịp.

Barrel-organ (P) quản cầm nước Anh (xc. **Orgue de Barbarie**)

Barrette (P) thanh sắt nhỏ chặn dây đàn.

Baryton hay **Première basse** (P) **Barytone** (A) **Baritono** (Y) giọng nam hơi trầm.

Bas (P) thấp, trầm (nói về giọng hát hay dấu nhạc).

Bassal, e (P) thuộc về chính gốc.

Bas-dessus (P) nhc. **Mezzo-soprano** (Y).

Base (P) nền, gốc, căn bản.

Baser (P) căn cứ vào, lấy làm gốc.

Bassa (Y) trầm, hạ, thấp.

Bass-drum (A) trống lớn, trống trầm.

Basse (P) **Basso** (Y) **Bass** (A) Trầm, thấp.

_ **chantante** (P) **Basso cantate** (Y) giọng nam cao

_ **chiffrée** (P) **Basso cifrato** (Y) bè trầm có đánh số

_ **continue** (P) **Basso continuo** (Y) bè trầm liên tục

_ **confrainte** (P) **basso ostinato** (Y) bè trầm bướng bỉnh

_ **contre** (P) giọng nam thật trầm

_ **de crémone** (P) nhc. **basson**

- _ **de hautbois** (P) nhc. **cor anglais**
- _ **de juif** (P) nhc. **basse chantante**
- _ **de remplissage** (P) **basso ripieno** (Y) **Full bass** (A) bè trầm chêm thêm
- _ **d'harmonie** (P) nhc **ophicléide**
- _ **donnée** (P) trầm khúc nhất định
- _ **double, Double de violon** (P) **Double bass** (A) đại hồ cầm
- _ **figurée** nhc **basse chiffrée** (P)
- _ **fondamentale** (P) bè trầm chính gốc
- _ **noble**, nhc. **basse contre** hay **basse profonde** (P) giọng nam cực trầm.
- _ **profonde**(P) nt.
- _ **solo** (P, Y) **solo bass** (A) bè trầm độc diễn
- _ **soutenue** nhc. **Basse contrainte** (P)
- _ **taille** (P) giọng nam trầm nhẹ tên gọi xưa kia của baryton

PHẦN XVII: NHỮNG NÉT TỤC HÓA TRONG THÁNH NHẠC VN

Xin chúng ta cùng nhau nhận mặt những nét tục hóa do vô tình hay hữu ý trong các nhà thờ ở VN hôm nay, nhờ đó có thể phần nào làm cho thánh nhạc VN ngày càng thánh thiện hơn chẳng? cộng đoàn khắp nơi được hưởng lợi ích thiêng liêng nhiều hơn khi tham dự phụng vụ chẳng?

st t	nét tục hóa đang xảy ra	truyền thống thánh nhạc
1.	Soạn bài hát không kỹ, không đúng và không biết bài đúng phải chọn làm cho chủ đề	<i>Bài hát đi theo từng nghi thức phụng vụ, làm sáng rõ ý nghĩa và kiện toàn cho phụng vụ. Do đó âm nhạc và phụng vụ phải khít khao xứng hợp. Ca</i>

	<p>thánh lễ “tiền hậu bất nhất”, phụng vụ hóa ra xuề xòa, âm nhạc trong phụng vụ trở nên đồ trang sức, món giải trí.</p>	<p><i>trưởng phải học phụng vụ và phải học cả thánh nhạc, phải soạn bài chu đáo và nghiêm túc, có sự thông duyệt của linh mục chủ tế hay linh mục có trách nhiệm.</i></p>
<p>2.</p>	<p>Hát giạt giọng theo tiết điệu, nhiều nhà thờ hát với tiết điệu organ, trống, vẫn còn nhiều nhà thờ hát tuy không đệm tiết điệu, nhưng giạt giọng theo tiết điệu như Bolero, Surf, Pop, Rock, Chacha..</p>	<p><i>Nhịp điệu chính thống xưa của thánh nhạc là mỗi chữ thánh vịnh một dấu nhạc, có nghĩa không nhịp điệu, còn có nghĩa để tâm hồn được tịch nhiên, thư thái, an bình, và để hướng lòng lên mà cầu nguyện, thì các đạo khác có tụng kinh đều đều, Công giáo có lối hát Bình ca, và hát êm nhẹ, giai điệu là chính.</i></p>
<p>3.</p>	<p>Thánh ca kém chất lượng còn quá nhiều tại VN</p>	<p><i>Chất lượng nội dung, lẽ ra phải là Thánh vịnh, thì đa phần là do tác giả chế ra; lẽ ra giai điệu phải gọt dũa bằng một thứ nghệ thuật riêng thì lại nhái nhạc đời; lẽ ra nhịp điệu tự phát từ bản văn, thì lại do tác giả gò ép; lẽ ra hòa âm cực kỳ trau chuốt bằng một đường lối riêng, thì lại phó mặc cho trào lưu nhạc đời lôi cuốn, còn không thì hòa âm sai luật so với những quy luật hiển nhiên đang phổ biến khắp nơi, làm cho người ngoài Công giáo hoang mang thắc</i></p>

	<i>mắc hoặc đánh giá các rẻ rúng khinh mạn.</i>
--	---

PHẦN XVIII: LINH HOẠT VIÊN PHỤNG VỤ (ASL)

MÔN SÁNG TÁC QUẦN CHÚNG TRONG KHOA SÁNG TÁC ÂM NHẠC PHỤNG VỤ

Bài 5

ỨNG DỤNG THANG ÂM THANH VÀO VIỆC SÁNG TÁC

Sau khi đã lập nên được một thang âm vừa ý, tôi mới bắt tay vào việc sáng tác.

Ở đây không phải là nơi dạy về khoa học và nghệ thuật sáng tác cho các nhạc sĩ, mà là nơi nói về thuật sáng tác những câu Đối ca, Đáp ca, Alleluia ngắn ngắn, giúp cho các cha sở, cha phó, các ông Biện ông Trùm, ông bà Từ, anh chị Ca trưởng hoặc người Đệm đàn.. có thể học mà làm cho giáo xứ mình, nên phần nói về việc thành lập thang âm ở bài 4 thiết tưởng đã đủ, có khi còn không cần lắm. Nay trở lại phần thực hành cho nhiều cho kỹ và cho rành mạch vấn đề để đọc xong làm được.

Có thể ôn lại các việc phải làm theo thứ tự:

1. Lấy câu Đối ca hay Đáp ca ra, (câu này nằm trong các sách lễ) đọc tới đọc lui thật nhiều lần. Ví dụ:

CHÚA chăn nuôi tôi, tôi chẳng thiếu thốn chi.

2. Gạch dưới hay đánh dấu cách nào đó những chữ :

- Dấu sắc, dấu ngã: để sẽ chia cho nó những âm thanh cao hơn hết, vì chúng thuộc *âm vị cao*.
- Không dấu: để chia cho nó những âm thanh trung bình, ngang ngang bằng bằng, la đà, vì chúng thuộc *âm vị trung*.
- Dấu huyền, dấu hỏi và dấu nặng: để chia cho nó những âm thanh thấp nhất, vì chúng thuộc *âm vị trầm*.

CHÚA chăn nuôi tôi, tôi chẳng thiếu thốn
chi.

3. Viết thang âm thanh ra, để ướm vào câu Đáp ca trên. ví dụ thang âm:

Đồ rê fa sol la đô

Lấy những dấu đồ rê cho những chữ thuộc *âm vị trầm*,
Lấy những dấu fa sol cho những chữ thuộc *âm vị trung*,
Lấy những dấu la đô cho những chữ thuộc *âm vị cao*.

Ta sẽ có những câu Đáp ca được phổ nhạc như sau:

Nội Dung

Phần	Trang
<i>Mở đầu</i>	2
<i>I: Học hỏi văn kiện</i>	3
<i>II: Hỏi đáp</i>	4

<i>III: Gặp gỡ.....</i>	<i>7</i>
<i>IV: Sư tâm tham khảo – Universa Laus 1980</i>	<i>13</i>
<i>V: Giới thiệu tác phẩm</i>	<i>15</i>
<i>VI: Graduale Simplex – Sách lễ đơn giản</i>	<i>18</i>
<i>VII: Chuyện vui âm nhạc</i>	<i>19</i>
<i>VIII: Chương trình nhập cuộc: môn Sáng tác ca khúc</i>	<i>20</i>
<i>IX: Biếm họa</i>	<i>22</i>
<i>X: Nghiên cứu – Đạo lý thánh nhạc</i>	<i>23</i>
<i>XI: Diễn đàn phát kiến – Nhạc lý dịch.....</i>	<i>26</i>
<i>a) Vài nét khái quát.....</i>	<i>26</i>
<i>b) Giải thích hiện tượng thần tượng hóa ca sĩ.....</i>	<i>27</i>
<i>c) Tác phẩm mới –</i>	<i>31</i>
<i>XII: Chuyện nhỏ nói nhau nghe.....</i>	<i>33</i>
<i>XIII: Tiếng nói người đệm đàn (organist)</i>	<i>33</i>
<i>XIV: Lịch thánh ca tháng 9-1999 (năm A).....</i>	<i>35</i>
<i>XV: Những thắc mắc chưa được giải đáp</i>	<i>35</i>
<i>XVI: Thuật ngữ thánh nhạc.....</i>	<i>60</i>
<i>XVII: Những nét tục hóa trong thánh nhạc VN.....</i>	<i>37</i>
<i>XVIII: Linh hoạt viên Phụng Vụ (ASL) – Sáng tác quần chúng</i>	<i>38</i>

Xin xem hình minh họa trang 41

*Hình vẽ minh họa cho bài LUÂN THƯỜNG ĐẠO LÝ trang
23-25*